

پورتال اطلاع رسانی سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری شهریار

یک هفته پیش بود که تنها سینمای اسلامشهر در آتش سوخت، چند روز پیش از آن هم مدیرعامل آتش نشانی تهران درباره ایمنی مراکز تجمعی همچون سینماها و مراکز خرید هشدار داده بود؛ اینها میتواند بهانه خوبی باشد برای نگاهی دوباره به ایمنی مراکز تجمعی از مجتمعه‌ها و برج‌های مسکونی تا سینماها، پاساژها، بیمارستانها و ... در کشور.

داوود براتی، کارشناس ارشد ایمنی و حریق در گفت و گو با [ایسنا](#) درباره ایمنی مراکز تجمعی و پرتردد اظهار کرد: بر اساس استانداردها و مقررات معتبر ایمنی، هر بنایی که تصرف بیش از ۵۰ نفر را در بر داشته باشد در زمره اماکن پر خطر محسوب شده و متناسب با افزایش بار انسانی و ظرفیت تراکم آن مولفههای ایمنی و حفاظت در برابر حریق و حوادث نیز باید با سطح تعمیق و تدقیق و با ضرایب بالاتر در این گونه بناهای مخاطره آمیز رعایت شود.

وی با بیان اینکه در تجربه جهانی بیشترین تلفات انسانی در حوادث و آتش سوزیهای بناهای تجمعی رخ داده است، گفت: با گذشت سالها اما همچنان آتش سوزی در سینما رکس آبادان یک نمونه از این موارد است، حریق سینما آزادی، مسجد ارک تهران و ... نیز از جمله این حوادث تلخ است که در سال های گذشته رخ داده است.

این کارشناس ارشد ایمنی و حریق با بیان اینکه تجارب تلخ مشابه در بسیاری از کشورهای خارجی موجب شده تا قوانین جدید و کارآمدی برای محافظت از بناهای تجمعی در برابر حریق و حوادث تصویب و اجرایی شود، درباره وضعیت ایمنی در اماکن موجود تجمعی کشورمان نیز گفت: همواره این سوال مطرح است که آیا اماکن تجمعی در کلانشهر تهران و سایر شهرهای کشور از قبیل سینماها و تالارهای پذیرائی و سایر بناهای با تراکم بالای انسانی در شرایط ایمن و قابل قبولی قرار دارند؟

وی ادامه داد: برای پاسخ به این سوال متأسفانه باید بگویم که مقایسه استانداردها و قوانین و مقررات معتبر ایمنی با وضعیت

موجود در کشور ما نشان میدهد که در اکثر بناهای تجمعی فاصله قابل توجهی تا نقطه مطلوب وجود دارد.

براتی با اشاره به حادثه حریق در تنها سینمای اسلامشهر ادامه داد: این سینما در یک سال اخیر تحت بازسازی قرار داشته و پس از یکسال از شروع بازسازی دچار آتش سوزی شده است. بروز حریق در سینمای در حال بازسازی گویای کم و کیف رعایت ضوابط و مقررات ایمنی در بازسازی یا نوسازی ساختمانهای تجمعی است و بدیهی است که در سینماها و سایر اماکن تجمعی که در سالیان گذشته ساخته و پرداخته شدهاند، سطح ایمنی به مراتب پایینتری از سینمای اسلامشهر دارند.

مهمترین اصولی که در طراحی ساختمانهای پرجمعیت باید رعایت شود

این کارشناس ارشد ایمنی و حریق درباره مهم ترین مولفه های ایمنی ساختمانهای تجمعی نیز به ایسنا گفت: مهمترین مولفه ایمنی در بناهای تجمعی، تدارک راه پلهای خروج ایمن از داخل سالنهای تجمعی و هدایت افراد به فضای امن خارج از ساختمان در حداقل زمان بر اساس استانداردهای معتبر است. در این خصوص تعداد و ظرفیت راه های خروج متناسب با نوع کاربری، مساحت زیر بنا و ظرفیت انسانی محاسبه شده و باید جانمایی راههای خروج ساختمان در محل های مناسب به گونه ای باشد که متصرفین در زمان بروز حادثه و حریق در حداقل زمان و در زوایای مختلف به راه های خروج مناسب دسترسی داشته باشند تا در صورت مسدود بودن یک راه خروج، از سایر راه های خروج ایمن در مسیری عاری از هر گونه خطر و موانع، به فضای امن بیرون ساختمان هدایت شوند.

وی بکارگیری مصالح و مواد در پوششهای نهایی نازککاری در ساختمان های تجمعی به ویژه در هتل ها و بناهای اقامتی را امری دانست که باید با رعایت حداقل مقاوت لازم در برابر حریق از نظر شعله وری و انتشار دودها و گازهای خطرناک انجام شود و گفت: این اقدام باعث می شود که شهروندان در صورت بروز حریق احتمالی در برابر دود و گازهای سمی و شعله های آتش در امان باشند. بنابراین مهندسان طراح و مجری باید با توجه به ضوابط و مقررات و شرایط ایمنی در قسمت های مختلف ساختمان از مواد و مصالح حائز شرایط مقاومت ایمنی استفاده کنند. به عنوان مثال در راه های دسترسی خروج و راه پله ها، مواد و مصالح باید از نوع مقاوم در برابر حریق باشد.

این کارشناس ارشد ایمنی و حریق با تاکید بر اینکه در بناهای تجمعی، سیستم ها و تمهیدات ایمنی و حفاظت در برابر حریق و حوادث باید بدرستی و با ضرایب لازم بکار گرفته شود، گفت: این اقدام سبب می شود تا از تشدید و توسعه ابعاد حوادث و آتش سوزی ها پیشگیری شود، در این خصوص سیستم های هشداری کشف و اعلام حریق اتوماتیک و دستی از مهم ترین سیستمهای ایمنی و تدافعی است که باید در اماکن تجمعی با پوشش سراسری در بنا تدارک دیده شود.

به گفته وی، به غیر از ساختمانهایی که پس از سال ۱۳۸۴ ساخته شدهاند، اغلب ساختمان های تجمعی، فاقد سیستم های ایمنی و تدافعی بوده یا این سیستم به صورت ناقص و ناکافی در آن وجود دارد.

در بازسازیها فقط به زیبایی توجه میشود

براتی در پاسخ به اینکه چرا علیرغم ریسک بالا در اماکن تجمعی و حتی الزام قوانین و مقررات، شاهد سطح نازل ایمنی هستیم، گفت: در بناهای با قدمت بالا که در گذر زمان مورد بازسازی قرار گرفته اند هر چند در قوانین و مقررات تاکید شده که در زمان بازسازی باید ملاحظات ایمنی و تدافعی طبق استانداردها و مقررات ایمنی در ساختمانها رعایت شود، اما در رویه های جاری در فرایند بازسازی ها، درصد کمی از بناها به این مهم توجه می کنند و شواهد بیانگر آن است که در بازسازیها، صرفا به فاکتور زیبایی پرداخته میشود.

در سالیان گذشته تجربه نشان میدهد اماکن تجمعی که دستخوش تغییر کاربری یا توسعه بنا قرار میگیرند، در این تغییرات ساختمانی، رعایت فاکتورها و مولفه های ایمنی بسیار سخت، پرهزینه یا غیر ممکن است و لذا در تغییر کاربری به اماکن تجمعی یا در توسعه بناهای تجمعی، شاهد اماکن تجمعی هستیم که با سطح ایمنی استاندارد فاصله دارند.

به گفته وی، صنوف، اتحادیه ها و سایر حلقه های مرتبط با اماکن تجمعی به رغم صراحت و تاکید در قوانین صنفی به رعایت فاکتورهای ایمنی از اهرم های قانونی و نظارتی خود در جهت تحقق اهداف ایمنی استفاده نمیکنند و همکاری لازم را با سایر حلقه های نظارتی از جمله سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی ندارند.

این کارشناس ارشد ایمنی و حریق افزود: رویکرد شرکت های بیمه در ارائه خدمات بیمه آتش سوزی و حوادث به اماکن و تاسیسات شهری مانند بناهای تجمعی نیز بدون توجه به ارزیابی و آنالیز ریسک خطرات و رقابت غیر اصولی شرکت های بیمه در جهت افزایش سهم صدور بیمه نامه بوده و همین امر موجب شده تا صاحبان و مسئولان اماکن تجمعی در حاشیه امنیت برخورداری از خسارات قرار گرفته و توجه لازم را به حسن رعایت اصول و موازین ایمنی در ساختمان های تجمعی نداشته باشند.

انتقاد از ایمنی ساختمانهای شهرک غرب

براتی با بیان اینکه در اماکن تجمعی که در فرایند صدور پروانه و گواهی پایانکار با اهتمام شهرداری و سازمان آتش نشانی انجام میشود باید مولفههای ایمنی و حفاظت در برابر حریق و حوادث در ساختمانها مراعات شود، گفت: متأسفانه در زمان بهره برداری از ساختمان های مذکور؛ به دلیل ضعف قوانین و عدم توجه جدی سایر عناصر مرتبط پس از مدت کوتاهی به دلیل عدم نگهداشت اصولی از سیستم ها و تمهیدات ایمنی، شاهد ساختمانهای تجمعی نایمن و دارای ریسک بالای خطرات از قبیل مسدود بودن پلکانهای فرار، خاموش بودن سیستم های اعلام و اطفای حریق و ... هستیم. به عنوان مثال در شهرک غرب به رغم وجود ساختمانهای مرتفع و تجمعی بودن بناها، معابر دسترسی در محوطه برجها در بعضی نقاط با احداث باغچه جدول و موانع فیزیکی تا حدود ۴.۵ متر کاهش یافته است؛ در حالیکه بر اساس قوانین و مقررات، حداقل عرض معابر دسترسی در محوطه مجتمع ساختمانی بلند مرتبه باید هشت متر باشد تا خودروهای سنگین آتش نشانی از قبیل نردبان و بالابر قادر باشند تا در حداقل زمان در نزدیکی برج استقرار یافته و عملیات امداد و نجات را بدرستی انجام دهند.

به گفته این کارشناس ارشد ایمنی و حریق از دیگر اشکالات این مجتمع، مسدود بودن راه پله‌های فرار است که این موضوع در محوطه مجتمع مشهود است.

وی مهم‌ترین علت تامله بروز ناهنجاری‌ها و شرایط ریسک بالای خطرات در اماکن تجمعی، نبود حمایت‌های قانونی از شهرداری‌ها و سازمان‌های آتش نشانی است تا در یک ساز و کار منسجم، هماهنگ و با ایفای نقش حلقه‌های مرتبط، روند مستمر بهبود ایمنی را در اماکن تجمعی شاهد باشیم.

براتی، خواستار بازنگری در قوانین و مقررات ایمنی موجود و تطابق آن با شرایط حاکم در بناهای تجمعی و نهایتاً بروز رسانی قوانین و مقررات ایمنی اماکن تجمعی شد و افزود: پس از تدوین و به روز رسانی قوانین و مقررات جامع و کاربردی باید نسبت به برنامه‌ریزی‌های اصولی در مقاطع کوتاه مدت و در افق ۵ ساله اقدام شده و بر اساس آن اقدامات لازم بهسازی و بهبود کیفی ایمنی در اماکن تجمعی انجام پذیرد.

وی اضافه کرد: همچنین با توجه به اینکه بسیاری از اماکن فرهنگی و مذهبی تجمعی محسوب شده و به دلیل شرایط اقتصادی و بضاعت مالی، رفع نواقص و کاستی‌های ایمنی در اماکن مربوطه، با محدودیت‌ها و تنگناهای مالی همراه است، لذا نیاز به تخصیص بودجه و اعتبار و حمایت‌های لازم دولتی از برنامه‌های ایمن سازی اماکن وجود دارد.